

23/2

Radioserien Hemmets magasin

har bjudit på några kåserier av fil. dr Jane Lundblad, som påstås vilja ge "en direkt doft" från skilda huvudstäder. Det senaste numret i programmet har gällt Moskva; det har av många åhörare kritiserats som propaganda för Sovjet. En aning överdriven har kanske kritiken varit. Det är något larvigt över hela framställningen, men det gäller även flera andra nummer i serien och är över huvud taget inte något för vår radioverksamhet främmande. På ett par punkter är emellertid uttalandena av sådan art att man väl kan tala om antingen propaganda eller grov brist i omdöme. Främst gäller detta beskrivningen av de stora ryska tidningarna Pravda och Izvestija. Här säges bl. a.: "Nyheter innehåller de från in- och utlandet, och en ofta amper kritik mot landets egna myndigheter och företag, och båda har insändaravdelningar, där läsekretsen aktivt medarbetar — det är en av Sovjets viktigaste principer att folket skall uppfostas till att uttrycka sin mening."

Detta påstås i svensk radio utan att föredragshållaren med ett ord antyder att det råder diktatur i Ryssland och att pressen är ett redskap för det härskande partiet. Den totalt okunnige åhöraren får intrycket att dessa tidningar innehåller goda utlandsnyheter — trots att realiteten är att nyheterna från utlandet är knappa och ytterligt färgade — samt att självkritiken i Ryssland är särskilt framträdande — trots att denna kritik blott får gälla detaljer och inte innehålla något som tyder på opposition mot det härskande systemet. Det förvrängda i framställningen kommer klarast fram i slutorden att "det är en av Sovjets viktigaste principer att folket skall uppfostas till att uttrycka sin mening". Det vore korrekt att tvärtom skriva att det hör till regimen viktigaste principer att uppfosta folket i de härskandes åsikter.

På den rena omdömeslöshetens konto får man väl skriva det långa stycke i programpunkten som ur en rysk tidning återger reklam för bilar och motorcyklar. Jämför man detta stycke med föredragshållarens tidigare givna "direkta doft" från New York, finner man att den totalt okunnige åhöraren måste få intrycket att det är lysande bestämt med arbetarnas möjligheter att skaffa sig bil eller motorcykel i Sovjet, medan på den punkten ingenting är att annotera från USA.

Så dåliga och missledande föredrag borde Radiotjänst ändå inte prestera.

Beriktigande

Ett föredrag som jag höll i Uppsala i fredags har utsatts för ett ytterligt förvrängt och missvisande referat i Aftonbladet. Detta gäller bland annat mina uttalanden om insändarna i kvällstidningarna, vilka visserligen var något skämtsamt tillspetsade, men

naturligtvis inte så konstiga som referatet ger vid handen. Framför allt gäller det emellertid det i min mun lagda påståendet att "Svenska Dagbladets industriannonser är självklart subventionsannonser". En student riktade till mig under debatten frågan om inte de talrika industriannonserna i Svenska Dagbladet kunde påverka tidningens politiska hållning; jag bestred detta under betonande av att industrin kanske delvis annonserade i Svenska Dagbladet på grund av att tidningen är konservativ (varmed ju följer en burgen läsekrets), men att tidningen naturligtvis inte var konservativ därför att industrin annonserade i den. I det sammanhanget nämnde jag också att kanske vissa annonser kunde betraktas som subventionsannonser. Min avsikt var på intet sätt att därmed antyda någon större förekomst av subventionsannonser vare sig i Svenska Dagbladet eller i någon annan tidning. Jag har emellertid av mina ekonomiska kolleger upplysts om att s. k. subventionsannonser numera praktiskt taget inte förekommer och beklagar därför att jag alls gjorde något uttalande på den punkten.

HERBERT TINGSTEN

17

Churchill, Attlee och Kina

I ett radioföredrag i lördags kritiserade Attlee Churchills uttalanden i Kinafrågan under Amerikaresan; Churchill hade därmed, förklarade Attlee, uppmuntrat de "farliga element som vill utbreda kriget till Kommunist-Kina". Angreppet ansluter till den replikväxling mellan Churchill och Attlee som ägde rum under utrikesdebatten i underhuset den 5 februari, en debatt som avbröts genom kung Georgs död och är avsedd att återupptas om några dagar.

Replikskiftet började med att Attlee i sitt stora tal, som följde på Edens inledande anförande, riktade en generell kritik mot vissa av Churchills deklamationer i USA. Under återopande av amerikanska tidningar påstod Attlee att Churchills "ton" i USA, särskilt i talet för kongressen, hade varit en annan än i England; han hade visat "god försäljningsteknik", men inte "skicklighet som statsman". Några uttalanden i USA hade varit ägnade att stimulera den riktning som önskade "slå till" genom en aktion mot själva Kina. Detta gällde den oreserverade förklaringen om sammanhållning med USA ("we

take our stand at your side"), och det gällde framför allt uttalandet om att man inte finge tillåta att de nationalistiska flyktingarna på Formosa "massakrerades genom en expedition från det kinesiska fastlandet". Efter Attlees angrepp på denna punkt kom några snabba repliker, som här återges i sammandrag. Churchill: Ni är ense med mig om detta, är ni inte det? Attlee: Jo, det är jag, och det har jag sagt. Men den naturliga tolkningen av orden — och hela tendensen i dem — var att man borde understödja Chiang Kai-sheks regim för att rädda Formosa. Churchill: Den ärade talaren säger att han är ense med mig i fråga om det speciella uttalande det här gäller. Har jag sagt något annat? Attlee: Nej, men själva faktum att denna sak drogs in i talet (skratt). Det hjälper inte att skratta. Premiärministern måste vara försiktig med vad han säger, ty inte bara vad han säger, utan det intryck som ges av betydelse. Churchill slutade med att lova att nästa betaddag ta upp frågan igen; "jag kanske kan visa att skill-

naderna oss emellan inte är så stora som han (Attlee) tror".

Replikväxlingen är av intresse redan därför att den visar hur den lediga engelska debattformen bidrar till att tvistefrågor snabbt och klart blir belysta och preciserade. Men den visar framför allt att de båda brittiska partiernas enighet i de konkreta frågorna inte utesluter en bestämd skillnad i attityder. Det är uppenbart att Attlee inte skulle ha hållit ett sådant tal som Churchill i USA: dels har han inte motståndarens förmåga av lysande, svepande och därmed stundom något vilseledande formuleringar, dels företräder han en mera reserverad och misstänksam hållning gentemot USA. Utan att binda sig eller säga något betänkligt lyckades Churchill i Washington behaga även ganska extrema riktningar i USA; han talade — utan att i sak säga något annat — med annan tunga än i England, och kanske motsvarade hans amerikanska tal mera hans innersta känslor än de engelska.

Vi har en parallell i hr Undéns deklamationer kring Achesonplanen i Lake Success, Stockholm och Paris. Det är en av de få likheterna mellan hr Undén och mr Churchill. Man kan utgå från att Churchill klarar svårigheten, medan den svenske utrikesministern vid varje försök till förklaring ytterligare trasslar in sig.

25/2